

METODOLOGIJA UTVRĐIVANJA PROMJENJIVIH KAMATNIH STOPA NA DANE KREDITE I PRIMLJENE DEPOZITE OD FIZIČKIH OSOBA

1. UVOD

Ovim dokumentom uređuje se metodologija utvrđivanja promjenjivih kamatnih stopa tijekom trajanja ugovornog odnosa po osnovi danih kredita ili primljenih depozita između Hrvatske poštanske banke (dalje u tekstu HPB ili Banka) i klijenta-fizičke osobe.

Kamatna stopa se sastoji od parametara, a promjena kamatnih stopa ovisi o kretanju pojedinih parametara te su u ovoj Metodologiji prikazane kvalitativno i kvantitativno uzročno-posljedične veze kretanja parametara i utjecaja njihovog kretanja na visinu promjenjive kamatne stope.

Visina kamatne stope ovisi o vrsti proizvoda, o poslovnom odnosu s klijentom, roku na koji je primljen depozit ili odobren kredit, valuti depozita ili kredita, visini iznosa, trenutnom stanju na financijskom tržištu, zakonskim propisima i dr.

Banka na temelju ove Metodologije može kvartalno mijenjati promjenjive kamatne stope na depozite, odnosno polugodišnje kamatne stope na odobrene kredite, nakon što su prikupljeni svi potrebni podaci koji utječu na promjenjivu kamatnu stopu.

Stimulativni dodatak koji Banka odobri klijentu kao dodatak na osnovnu kamatnu stopu na primljeni depozit nije predmet ove metodologije.

Promjenjive kamatne stope mogu biti:

- promjenjive uslijed promjene referentnih kamatnih stopa i
- administrativno promjenjive kamatne stope.

Promjenjive kamatne stope uslijed promjene referentnih kamatnih stopa Banka primjenjuje kod odobravanja kredita, a kod primljenih depozita primjenjuju se administrativno promjenjive kamatne stope.

Sve referentne kamatne stope i drugi parametri koje Banka ugovara javno su dostupni i poznati klijentima. Promjena varijabilnih dijelova kamatnih stopa ne ovisi o volji ugovornih strana.

Banka će o promjeni kamatnih stopa obavijestiti klijenta najmanje 15 dana prije takve promjene.

2. PROMJENJIVE KAMATNE STOPE USLIJED PROMJENE REFERENTNIH KAMATNIH STOPA

2.1. Referentne kamatne stope

Promjenjive kamatne stope građana uslijed promjene referentnih kamatnih stopa (PKSR) utvrđuju se na slijedeći način:

$$\text{PKSR} = \text{RKS} + F_p$$

RKS	Referentna kamatna stopa
F_p	Fiksni parametar

Referentne kamatne stope mijenjaju se i utvrđuju u skladu s opće prihvaćenim načelima na novčanom tržištu. Kretanje referentnih kamatnih stopa javno je dostupno na internet stranicama: euribor (www.euribor.com), libor (www.bbalibor.com), zibor (www.reuters.hr) itd.

HPB trenutno nema proizvoda u poslovanju s fizičkim osobama čija kamatna stopa se utvrđuje na temelju takvih referentnih kamatnih stopa. HPB će utvrditi detaljne kriterije utvrđivanja promjenjivih kamatnih stopa kada u svojoj ponudi bude imala proizvode čije će se kamatne stope utvrđivati na temelju referentnih kamatnih stopa.

2.2. Nacionalne referentne kamatne stope

2.2.1. Krediti

Banka mijenja promjenjive kamatne stope na dane kredite fizičkim osobama uslijed promjene nacionalnih referentnih kamatnih stopa. Promjenjive kamatne stope uslijed promjene nacionalnih referentnih kamatnih stopa utvrđuju se na slijedeći način:

$$PNRS_K = NRS + F_p$$

NRS Nacionalna referentna stopa

F_p Fiksni parametar

Nacionalna referentna stopa (dalje u tekstu NRS) predstavlja prosječni trošak izvora sredstava hrvatskog bankarskog sektora (banaka i štednih banaka) s obzirom na određeni protekli period, vrstu izvora (depoziti fizičkih osoba, depoziti pravnih osoba iz nefinancijskog sektora i ostali izvori sredstava) i relevantnu valutu. Dakle, NRS predstavlja prosječnu kamatu koju bankovni sektor plaća kako bi pribavio sredstva potrebna za kreditno poslovanje. NRS je stopa koju definira, izračunava i objavljuje Hrvatska udruga banaka (dalje u tekstu HUB) na temelju podataka koje dostavlja Hrvatska narodna banka (dalje u tekstu HNB).

Trenutno su formirane slijedeće vrste NRS-a:

- NRS za depozite fizičkih osoba – NRS1 (izračunava se za valute HRK i EUR)
- NRS za depozite fizičkih osoba i nefinancijskog sektora – NRS2 (izračunava se za valute HRK i EUR)
- NRS za sve glavne izvore sredstava od svih fizičkih i pravnih osoba, uključujući i one iz financijskog sektora – NRS3 (izračunava se za valute HRK, EUR, CHF i USD).

Za kredite u kunama Banka će primijeniti NRS izračunat za HRK, dok će za kredite vezane uz valutnu klauzulu primijeniti NRS izračunat za onu stranu valutu uz čiji tečaj je vezana valutna klauzula (npr. za kredite uz valutnu klauzulu u euru primijeniti će se NRS za euro).

HNB javno objavljuje agregirane nekonsolidirane podatke, za svaki kvartal, o kamatnim troškovima na glavne izvore sredstava u tijeku prethodnog kvartala i o stanjima tih glavnih izvora sredstava krajem svakog mjeseca pojedinog kvartala na koje se ti kamatni troškovi odnose.

Glavni izvori sredstava obuhvaćaju financijske obveze raspoređene u portfelj koji se vrednuje po amortiziranom trošku, a oni su: transakcijski računi, depoziti, primljeni krediti i izdane dužničke vrijednosnice (ali ne uključujući slijedeće izvore sredstava: elektronički novac, obveze s osnove financijskog najma, obveze s osnove naknada, obveze s osnove objavljene dividende, obveze prema zaposlenicima, ostalu pasivu i izvore sredstava nominirane ili indeksirane (uz valutnu klauzulu) u valutama, osim kune, eura, američkog dolara i švicarskog franka).

Navedeni podaci se javno objavljuju na internet stranicama HNB-a (www.hnb.hr) u pravilu 45 dana po isteku kvartala.

Na temelju tih podataka Hrvatska udruga banaka (dalje u tekstu HUB) izračunava vrijednosti pojedinih NRS-a po vrstama valuta te ih u pravilu 46 dana po isteku kalendarskog kvartala javno objavljuje na svojim internet stranicama (www.hub.hr). Npr. podatke s krajem prvog kvartala na dan 31.ožujka objavljuje 16. svibnja. Tako objavljene NRS-e vrijedi do dana slijedeće objave NRS-a. Iznimno, prve

objavljene NRS-e od strana HUB-a dana 7. prosinca 2012. godine vrijediti će do dana slijedeće objave NRS-a.

Banka kod kredita fizičkim osobama primjenjuje slijedeće NRS-e utvrđene na osnovi depozita fizičkih osoba:

- šestomjesečne NRS1 za kune („6M NRS1 za HRK“)
- šestomjesečne NRS1 za euro („6M NRS1 za EUR“)

Banka može, osim šestomjesečnih, ugovarati NRS-e i bilo koje druge ročnosti ako se oni izračunavaju i objavljuju po istim pravilima kao i šestomjesečni. Npr. ako je ugovoreno šestomjesečno usklađivanje kamatne stope promjene kamatne stope će biti 1. srpnja i 1. siječnja, a ako je ugovoreno tromjesečno usklađivanje kamatne stope dani promjene kamatne stope će biti 1. siječnja, 1. travnja, 1. srpnja i 1. listopada.

Banka isto tako može, osim NRS-a za fizičke osobe, ugovarati NRS-e i na bilo koje druge izvora sredstava ako se oni izračunavaju i objavljuju po istim pravilima kao i za depozite fizičkih osoba.

Fiksni parametar se sastoji od regulatornog troška, premije za rizik, ostalih troškova u vezi kredita te neto zarade banke.

Regulatorni trošak nastaje isključivo kao rezultat primjene zakonskih odredbi Hrvatske narodne banke, Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka itd. (npr. visina obvezne pričuve, trošak osiguranja depozita i sl.).

Premija za rizik odražava nemogućnost korisnika kredita u ispunjavanju svojih obveza prema Banci u skladu s potpisanim ugovorom.

Troškovi kredita su troškovi ugovaranja, obrazaca, vođenja kredita (trošak informatičkog sustava, trošak obavijesti u vezi kredita, ostali opći i administrativni troškovi, troškovi radne snage i sl.).

Neto zarada banke predstavlja razliku između ukupnih prihoda i troškova u vezi kredita, odnosno predstavlja razliku između $PNRS_K$, NRS-a i svih ostalih dijelova F_p .

Uvjeti promjene kamatne stope tijekom otplate kredita

Promjenjive kamatne stope uslijed promjene referentne kamatne stope na dane kredite fizičkim osobama ($PNRS_K$) tijekom ugovornog odnosa s klijentom Banka može mijenjati samo u slučaju ako se promijeni NRS, dok fiksni parametar (F_p) ostaje nepromijenjen tijekom cijelog ugovorenog razdoblja otplate kredita.

Redovito usklađivanje kamatnih stopa se obavlja šestomjesečno. Za postojeće kredite početno stanje će se utvrditi primjenom NRS-a koji će vrijediti danom početka primjene ove Metodologije, a prvo usklađivanje kamatnih stopa provesti će se od 1. srpnja te nadalje svakih šest mjeseci (od 1. siječnja i od 1. srpnja) primjenom NRS-a koji će vrijediti 15 dana prije dana promjene kamatnih stopa.

Ako se zbog promjene kamatnih stopa treba provesti povećanje kamatne stope, Banka će o tome obavijestiti klijente najmanje 15 dana prije primjene promjene kamatnih stopa, a obavijest će sadržavati i novi iznos obroka otplate kredita.

Primjer utjecaja povećanja NRS za 0,21 postotna poena na promjenjivu kamatnu stopu kod nenamjenskog kredita:

Nenamjenski krediti	Struktura $PNRS_K$ prije povećanja	Promjena NRS-a	Struktura $PKSR_K$ nakon povećanja
Nacionalna referentna stopa (NRS)	3,17%	0,21%	3,38%
Fiksni parametar (F_p)	5,00%	0,00%	5,00%
Promjenjiva kamatna stopa uslijed promjene referentne kamatne stope ($PNRS_K$)	8,17%	0,21%	8,38%

Obrazloženje: ako se NRS poveća za 0,21 postotna poena ukupna promjenjiva kamatna stopa povećati će se za 0,21 postotna poena.

Napomena: u istom primjeru, ako se NRS smanji za 0,17 postotna poena ukupna promjenjiva kamatna stopa smanjiti će se za 0,17 postotna poena, odnosno iznositi će 8,00%.

3. ADMINISTRATIVNO PROMJENJIVE KAMATNE STOPE (APKS)

3.1. Depoziti

Administrativno promjenjive kamatne stope na primljene depozite od fizičkih osoba (APKS_D) utvrđuju se na slijedeći način:

APKS_D=PS+M+K	PS	Prosječna kamatna stopa 7 vodećih banka RH
	M	Marža
	K	Korektivni faktor

Marža uključuje operativan trošak ugovaranja i vođenja depozita i sl. Može se promijeniti u zavisnosti od promjena tržišnih prilika (ponuda i potražnja za pojedinim proizvodima i uslugama Banke) i promjena na tržištu radne snage prema objavljenim podacima Državnog zavoda za statistiku o prosječnoj mjesečnoj isplaćenoj bruto plaći po zaposlenome u pravnim osobama koje se bave financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja.

Uvjeti promjene kamatne stope na ugovorene depozite

Administrativno promjenjive kamatne stope na depozite od fizičkih osoba Banka utvrđuje svojim internim aktima pojedinačno za svaku vrstu depozita, a može ih promijeniti ako se prosječna kamatna stopa 7 vodećih banka (bez HPB-a) kumulativno promjeni za više od 0,05 postotna poena od zadnje promjene kamatne stope.

Ako su ispunjeni gore navedeni uvjeti i ako Banka odluči da će promijeniti kamatnu stopu ona će se promijeniti za toliko postotnih poena za koliko se promijeni pojedini parametar uz korektivni faktor od maksimalno ± 0,50 postotna poena.

Dijelom ili u potpunosti neiskorištena mogućnost promjene kamatne stope u jednom razdoblju može se prenijeti u slijedeće razdoblje promjene.

Banka kvartalno utvrđuje parametre, a početno razdoblje od kojeg se prati kumulativna promjena je 31.12.2010.

Banka nije u obvezi prilikom promjene kamatnih stopa depozita primjenjivati ovu Metodologiju kada je ta promjena u korist klijenta.

Primjer utjecaja promjene prosječne kamatne stopa vodećih banaka RH na kratkoročne oročene depozite u kunama ako se ona smanji za 0,06 postotna poena:

Kratkoročni kunski depozit	Struktura AKPS _D prije promjene	Promjena PS	Korektivni faktor max ±0,50%	Struktura AKPS _D nakon promjene
Prosječna stopa (PS)	4,12%	-0,06%	-0,30%	3,76%
Marža (M)	0,82%	0,00%		0,82%
Administrativno promjenjiva kamatna stopa (APKS _D)	4,94%	-0,06%	-0,30%	4,58%

Obrazloženje: ako se prosječna stopa 7 vodećih banaka smanji za 0,06 postotna poena ukupna promjenjiva kamatna stopa se smanjila za 0,36 postotna poena (od čega se 0,30 postotna poena odnosi na korektivni faktor).

Hrvatska poštanska banka, dioničko društvo